

Examen VSBO PKL

2019

tijdvak 1
maandag 13 mei
07.30 - 10.00 uur

#dag # mei

Economie

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

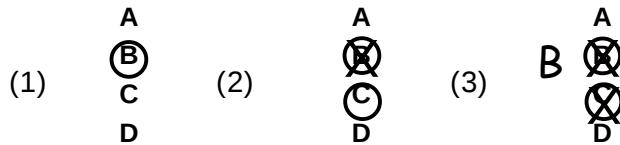
Dit examen bestaat uit 39 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 57 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

Sparen

- 1p 1 Marco heeft in een jaar f 5.225,- verdiend door extra te werken. Hij zet dit bedrag voor 5 jaar en 4 maanden vast op een rekening bij de bank tegen een vast rentepercentage.
Hoe wordt in de economie de rekening genoemd waarop Marco een bedrag voor een langere periode kan vastzetten?
A betaalrekening
B lopende rekening
C rekening-courant
D spaardeposito
- 1p 2 Welk motief is voor Marco waarschijnlijk het belangrijkste als hij het bedrag voor 5 jaar en 4 maanden vastzet?
.....
.....
- 1p 3 Marco ziet dat hij toch een nadeel heeft als hij zijn geld voor langere periode vastzet op een rekening.
→ Geef het nadeel voor Marco als hij zijn geld voor langere periode vastzet op een rekening.
.....
.....
- 2p 4 Bij de Postspaarbank krijgt Marco een rentepercentage van 2,3% per jaar als het bedrag voor 5 jaar en 4 maanden op de rekening blijft staan.
→ Bereken het totale bedrag dat Marco krijgt als hij na 5 jaar en 4 maanden het geld opneemt bij de bank.
.....
.....

- 2p 5 In de jaren dat Marco zijn geld op de rekening heeft staan, is de inflatie gestegen met 3%.
Wat gebeurt er met de koopkracht van Marco?
→ Omcirkel in de onderstaande zin de juiste vetgedrukte woorden.

Marco's koopkracht **stijgt** / **daalt** bij inflatie, want hij kan nu
meer / **minder** kopen dan 2 jaren geleden.

Woningmarkt

- 3p 6 Huurders van woningen en huiseigenaren hebben voor een groot deel dezelfde woonlasten.
Hieronder staan enkele woonlasten die kunnen gelden voor één groep óf voor beide groepen.
→ Geef met een kruisje in onderstaande tabel aan welke groep de woonlasten draagt.
Er kan meer dan 1 kruisje staan bij een woonlast.

Woonlasten	Huurder	Bewoner eigen huis
Huur		
Electriciteitsnota		
Premie inboedelverzekering		
Premie opstalverzekering		
Rente hypotheek		

- 2p 7 Huishoudens betalen bijna een kwart van hun inkomen aan woonlasten. Uit onderzoek is gebleken dat in 2018 een gemiddeld gezin 22,4 % van hun maandinkomen kwijt was aan woonlasten.
→ Bereken het totale gemiddelde maandinkomen in 2018, als de gemiddelde maandelijkse woonlasten f 1.200,- bedroegen.

.....
.....

- 1p 8 Welk voordeel heeft het huren van een woning ten opzichte van een eigen woning?
- A Je betaalt geen kosten van groot onderhoud van de woning.
 - B Je bouwt eigen vermogen op.
 - C Je kunt de hypotheeklasten aftrekken van de belasting.
 - D Je kunt de woning verbouwen zoals je wilt.
- 1p 9 Als de verhuurder het huurhuis verkoopt
- A mag de huurder niet uit huis gezet worden.
 - B mag de huurder onderverhuren.
 - C moet de huurder een ander huis zoeken.

Lenen

- 1p 10 Gina en haar beste vriendin Sandra gaan elke zaterdag naar de stad om te winkelen. Ze bezoeken dan vooral kledingwinkels. Gina maakt veel gebruik van haar creditcard bij het betalen in de winkels. Het betalen met een creditcard in de winkel is een voorbeeld van betalen met
- A chartaal geld.
 - B contant geld.
 - C giraal geld.
- 2p 11 In een gesprek met Sandra zegt Gina: “Gelukkig heb ik een creditcard van de Master Express Bank. Als ik nu het geld niet heb, kan ik met mijn creditcard betalen en tóch het horloge kopen dat ik leuk vind.”
- Omcirkel in de onderstaande zinnen telkens het juiste vetgedrukte woord.
- Gina koopt een horloge met haar creditcard. Geld is hier een **ruilmiddel / rekenmiddel**.
 - Het horloge is voor Gina een luxe **consumptiegoed / kapitaalgoed**.
- 1p 12 Noem een nadeel van het gebruiken van een creditcard.

.....

.....

Hieronder staat het bankafschrift van Sandra's bankrekening.

Mevrouw S. Mars Kaya Piska 56 Curaçao	15 april 2019	Vorig saldo (in guldens): f 1.600,- credit	
		Totaal ontvangen	Totaal betaald
		f 175,-	f 1.950,-
		Nieuw saldo (in guldens):	

- 2p 13 Bereken het nieuwe saldo voor Sandra haar rekening en geef aan of het een debetsaldo of creditsaldo is.

.....
.....
.....

- 1p 14 Sandra heeft geen creditcard. Als zij hele dure spullen wil kopen, sluit zij liever een consumptief krediet af bij haar bank.
Welke van de onderstaande leningen zijn voorbeelden van consumptieve kredieten?
- A doorlopend krediet, rekening-courant krediet en hypothecaire lening
 - B hypothecaire lening, persoonlijke lening en doorlopend krediet
 - C persoonlijke lening, salariskrediet en hypothecaire lening
 - D salariskrediet, doorlopend krediet en persoonlijke lening

Sandra overweegt om een nieuwe koelkast te kopen. Zij is van plan om f 4.500,- te lenen en de lening in 3 jaar tijd terug te betalen. De bank stuurt haar de volgende informatie voor een lening van een bedrag van f 4.500,-.

Looptijd	Termijnbedrag per maand
12	f 399,46
24	f 211,47
36	f 149,09

- 2p 15 Bereken de kredietkosten als Sandra de lening in 3 jaren terugbetaalt.

.....

.....

.....

Consumentenvertrouwen

Het consumentenvertrouwen is het vertrouwen van de consument in zijn eigen financiële situatie en de economie van een land. Als het consumentenvertrouwen stijgt dan is de consument positiever over de economie en neemt de consumptie toe.

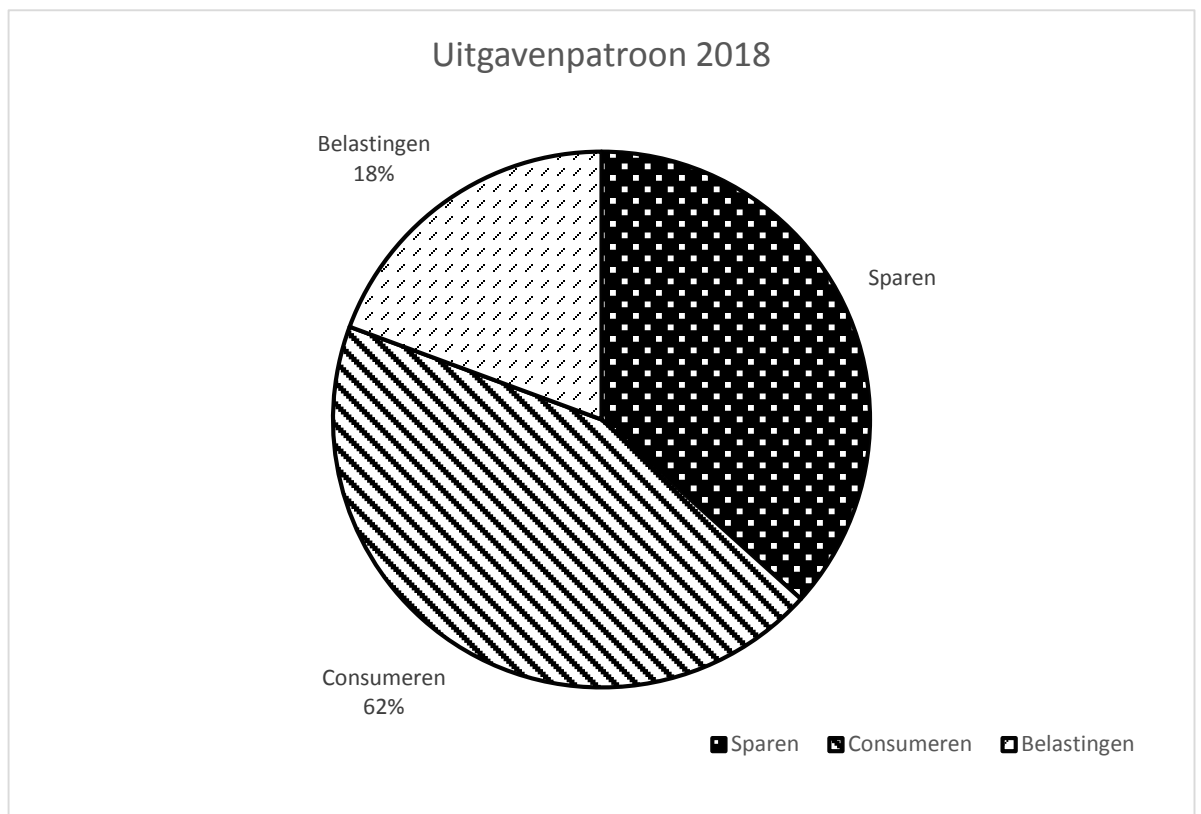
- 1p 16 Wat betekent consumptie in de economie?
- A Het kopen van goederen en diensten voor eigen gebruik.
 - B Het kopen van goederen en diensten om geld mee te verdienen.
 - C Het verkopen van goederen en diensten om geld mee te verdienen.
 - D Het verkopen van goederen en diensten door de consument.

Hoe de consument zijn inkomen besteedt, zegt ook veel over het vertrouwen van de consument in de economie. Een inkomen kan worden geconsumeerd, gespaard en er kan belasting mee betaald worden.

- 2p 17 Kruis in de onderstaande tabel de economische factoren aan die het gedrag van de consument beïnvloeden bij het kopen.

Factor	Economische factor
Technologische ontwikkeling	
Vriendengroep van de consument	
Prijzen van andere goederen	
Inflatie in een land	
Gezinssamenstelling van de consument	

In het onderstaande cirkeldiagram staat de verdeling van het inkomen van consumenten van een land in het jaar 2018.

- 2p **18** In 2018 is het totale inkomen van de consumenten 740 miljard gulden.
→ Bereken met behulp van de grafiek het totaalbedrag dat in 2018 is
gespaard.

.....

.....

Zie de onderstaande tabel.

Verdeling van het inkomen van het jaar <u>2017</u> in guldens.	
Sparen	132 miljard
Consumeren	450 miljard
Belastingen	180 miljard

- 2p **19** Stel dat de consumenten in 2018 160 miljard hebben gespaard. In 2017 hebben de consumenten 132 miljard gespaard.
→ Bereken hoeveel procent men in het jaar 2018 meer is gaan sparen vergeleken met het jaar 2017.

.....
.....

- 1p **20** Een econoom zegt: “De invloed van het consumentenvertrouwen op de economie is ook duidelijk te zien in de werkgelegenheid van een land.”
→ Leg uit waarom de econoom dit zegt.
Gebruik in je uitleg de volgende begrippen:
consumeren, produceren en werkgelegenheid

.....
.....
.....

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meldt in zijn jaaroverzicht, dat de consumenten nu positiever oordelen over de economie dan voorgaande jaren. De consumenten gaven vorig jaar meer uit aan restaurants, kappers en verzekeringen.

- 1p **21** De consumenten hebben vorig jaar meer uitgegeven aan
A diensten.
B kapitaalgoederen.
C stoffelijke goederen.
D vrije goederen.
- 1p **22** Het blijkt dat vooral in de maand december de koopbereidheid bij de consumenten is toegenomen.
→ Leg uit wat wordt bedoeld met 'de koopbereidheid van consumenten neemt toe'.

.....

.....

Consumenten gaven in de maand december gemiddeld f 1.500,- uit. Dat is een stijging van 5% ten opzichte van de maand oktober.

- 1p **23** Bereken hoeveel de consumenten in oktober gemiddeld hebben uitgegeven.

.....

.....

- 1p **24** In oktober gaven de consumenten hiervan gemiddeld 20% uit aan kleding.
→ Bereken het gemiddelde bedrag dat deze groep consumenten aan kleding heeft gekocht in de maand oktober.

.....

.....

.....

Het Centraal Bureau voor de Statistiek laat in het overzicht hieronder enkele gemiddelde uitgaven van een gezin aan goederen en diensten, in het jaar 2018 zien.

Uitgaven	Bedrag
Voeding	f 4.990,-
Kleding en schoeisel	f 9.060,-
Hygiëne en geneeskundige verzorging	f 2.730,-
Reizen	f 6.810,-
Restaurants bezoeken	f 2.150,-
Totaal	f 25.740,-

- 2p **25** Bereken hoeveel procent van de jaaruitgaven in 2018 zijn besteed aan basisbehoeften. *Rond af op hele procenten.*

.....

.....

.....

Werkloosheid

Wanneer het niet goed gaat met de economie van een land, kan dit leiden tot conjuncturele werkloosheid: mensen gaan dan minder kopen, waardoor de vraag naar goederen en diensten gaat dalen.

1	Huishoudens gaan bezuinigen
2	Minder arbeidskrachten
3	Vraag naar producten daalt
4	Minder productie
5	Conjuncturele werkloosheid

- 1p 26 Wat is een goede economische volgorde waardoor werkloosheid kan ontstaan?
- A 1 - 2 - 3 - 4 - 5
 - B 1 - 2 - 4 - 3 - 5
 - C 1 - 3 - 2 - 4 - 5
 - D 1 - 3 - 4 - 2 - 5

- 1p 27 Mariana (45 jaar) die haar baan kwijt is geraakt heeft zich ingeschreven bij een arbeidsbureau.
Onder welk soort werkloosheid valt Mariana?
- A geregistreerde werkloosheid
 - B jeugdwerkloosheid
 - C verborgen werkloosheid

- 1p **28** De overheid probeert de werkloosheid binnen een land te bestrijden. Dit kan zij doen door een aantal maatregelen te treffen.
→ Geef een economische maatregel die de overheid kan nemen om de werkloosheid in een land te bestrijden.

.....

.....

- 1p **29** In de tussentijd dat Mariana geen werk heeft, gaat ze vrijwilligerswerk doen bij een stichting.
→ Noem een voordeel voor Mariana als ze vrijwilligerswerk doet.

.....

.....

- 2p **30** Na een aantal maanden kan Mariana weer aan het werk. Haar chef streeft naar een hogere arbeidsproductiviteit en verbeterde productiemethoden.
→ Geef met een kruisje in onderstaande tabel aan door welke factoren de arbeidsproductiviteit toeneemt.

	arbeidsproductiviteit neemt toe
technologische ontwikkelingen	
het afschaffen van het btw-tarief	
scholing	

Werken in de sectoren

De onderstaande cirkeldiagram laat zien hoe de beroepsbevolking in ons land per 31 december 2018 over de vier sectoren is verdeeld.

- 1p 31 In de quataire sector werken 1,46 miljoen mensen.
→ Bereken de omvang (grootte) van de beroepsbevolking per 31 december 2018.

.....

.....

- 2p 32 Bereken het aantal mensen dat in de tertiaire sector werkt per 31 december 2018.

.....

.....

.....

- 1p 33 Onder de quataire sector vallen bedrijven en organisaties die
- A commerciële diensten verlenen.
 - B grondstoffen en diensten verwerken tot eindproducten.
 - C grondstoffen en eindproducten leveren.
 - D niet-commerciële diensten verlenen.

- 2p **34** Het werk bij bedrijven in de secundaire sector is in de laatste vier jaar kapitaalintensiever geworden.
 → Geef met een kruisje in onderstaande tabel aan welke bewering juist of onjuist is.

Bewering	Juist	Onjuist
Technologische ontwikkeling is het gebruik van steeds meer machines en computers tijdens de productie.		
Door de technologische ontwikkeling zijn kapitaalgoederen steeds belangrijker in de productie.		
Mechanisatie is het gebruik van steeds meer computers tijdens de productie.		

- 3p **35** Loversfabriek produceert 130.000 flessen water per week. Er zijn 130 werknemers die elk 8 uur per dag en 5 dagen per week werken.
 → Geef met een berekening aan, hoeveel de arbeidsproductiviteit per uur is.

.....

.....

.....

Arbeidsmarkt

In een onderzoeksrapport over arbeid staan de volgende kerncijfers.

Arbeidsmarkt (in personen)		Jaar 2017	Jaar 2018
Aanbod van arbeid	X 1000	8908	8941
Vraag naar arbeid	X 1000	8450	8600

Nacho en Paco bekijken tijdens de economieles de tabel. Ze doen de volgende beweringen:

Nacho: “De vraag naar arbeid is in 2018 gestegen met 3,7% in vergelijking met 2017.”

Paco: “Er is in 2018 een werkloosheid van 341.000 personen.”

- 1p 36 Welke van de bovenstaande beweringen is/zijn juist?
- A alleen de bewering van Nacho is juist
 - B alleen de bewering van Paco is juist
 - C beide beweringen zijn juist
 - D beide beweringen zijn onjuist
- 1p 37 In de economieles worden onderdelen uit het onderzoeksrapport besproken. Docent Farid heeft het over de vraag naar arbeid. Waaruit bestaat de vraag naar arbeid?
- A bezette arbeidsplaatsen en vacatures
 - B onbetaalde arbeid en vacatures
 - C werklozen en vacatures

Paco luistert aandachtig naar zijn docent en vraagt het volgende:
“U zegt dat er genoeg banen zijn als het goed gaat met de economie.
Maar waarom kan mijn oom dan geen baan vinden als loodgieter?”

- 1p **38** Wat kan een mogelijke economische reden zijn dat de oom van Paco geen baan kan vinden als loodgieter?

.....
.....

- 2p **39** De oom van Paco is zijn baan kwijtgeraakt door reorganisaties bij het bedrijf.
→ Van welke werkloosheid is er in dit geval sprake?
Omcirkel het juiste vetgedrukte woord en maak de zin af.

Er is hier sprake van **conjuncturele** / **structurele** werkloosheid omdat

.....
.....